

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 สรุปผลการศึกษาดังนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหาร และจัดการศึกษา ของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหาร และจัดการศึกษาของคณะ
กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำแนกตามเพศ อายุ และวุฒิ
การศึกษา

สมมติฐานในการวิจัย

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 เพศชาย
มีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างจากคณะกรรมการเพศหญิง
2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษา
พิษณุโลก เขต 2 ที่มีอายุต่ำกว่า 45 ปีมีส่วนร่วมในการบริหาร และจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
แตกต่างจาก
คณะกรรมการที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป
3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษา
พิษณุโลก เขต 2 ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหาร และจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
เขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ที่เป็นโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
พ.ศ.2544 ในปีการศึกษา 2545 จำนวน 22 โรงเรียน รวม 330 nu
กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
เขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ที่เป็นโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
พ.ศ.2544 ในปีการศึกษา 2545 จำนวน 22 โรงเรียน ๑ ละ 9 คน รวมทั้งสิ้น 198 nu โดยใช้วิธีการสุ่ม
อย่างง่าย (Simple Random Sampling) และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซี
และมอร์แกน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมี 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 เพื่อต้องการทราบตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ วิทยุวุฒิ และคุณวุฒิ ทางการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหาร และจัดการศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต2 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ว่าด้วยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาซึ่งเป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 ใน 12 ด้าน โดยจำแนกเป็น 7 ภารกิจ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหาร และจัดการศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open - ended questionair)

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ซึ่งได้รับคืนมาทั้งหมดจำนวน 198 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้ตอบแบบสอบถาม และได้นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความ สมบูรณ์อีกครั้งหนึ่ง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิต วิทยาลัย สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม ถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พิษณุโลก เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการสถานศึกษา และ ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น จำนวน 198 ฉบับ และเป็นฉบับที่สมบูรณ์ทุกฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดย คอมพิวเตอร์ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows โดยคำนวณค่าสถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คำนวณโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหาร และจัดการศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 7 ภารกิจ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. เปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหาร และจัดการศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำแนกตามเพศ และอายุ โดยการทดสอบค่าที (t - test Independent Sample) และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม จำแนกตามวุฒิการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง โดยการทดสอบค่าเอฟ (F - test) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method)

5. การแปลความหมายตามธรรมชาติของผู้วิจัย โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	สภาพการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	สภาพการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	สภาพการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	สภาพการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	สภาพการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผล

I. การมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ทั้ง 12 ด้าน โดยจำแนกเป็น 7 ภารกิจ ได้แก่ ภารกิจด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับแผนของสถานศึกษา ภารกิจด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา ภารกิจด้านการจัดการเกี่ยวกับเด็กในเขตบริการ ภารกิจด้านการบริหารจัดการงาน 4 ด้านของสถานศึกษา ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ภารกิจด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และสืบสานจารีตประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ ภารกิจด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา กับชุมชน ภารกิจด้านการให้ความเห็นชอบ รายงานการดำเนินการประจำปีของสถานศึกษา การแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะอนุกรรมการ และการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายภารกิจ พบว่า ภารกิจด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับแผนของสถานศึกษา และภารกิจด้านการบริหารจัดการงาน 4 ด้านของสถานศึกษา ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง นอกนั้นอยู่ในระดับมากทุกภารกิจ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหาร และจัดการศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำแนกตามเพศ อายุ และวุฒิการศึกษา

2.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ทั้งเพศชาย และเพศหญิงมีส่วนร่วมในการบริหาร และจัดการศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายภารกิจแต่ละด้าน พบว่าภารกิจด้านที่กรรมการเพศหญิงมีระดับที่สูงกว่ากรรมการเพศชาย และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือภารกิจด้านการจัดการเกี่ยวกับเด็กในเขตบริการ นอกนั้นพบว่าไม่แตกต่างกัน

2.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมบริหาร และจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสูงกว่า คณะกรรมการที่มีอายุต่ำกว่า 45 ปี และพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกภารกิจ

2.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมบริหาร และจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน พบว่าการมีส่วนร่วมบริหารและจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ภารกิจด้านการจัดการเกี่ยวกับเด็กในเขตบริการ และภารกิจด้านการให้ความเห็นชอบรายงานการดำเนินการประจำปีของสถานศึกษา การแต่งตั้งที่ปรึกษา หรือคณะกรรมการ และการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัด ของคณะกรรมการที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไปกับของคณะกรรมการที่มีวุฒิมัธยมศึกษาตอนต้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมบริหารและจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายดังนี้

1.จากการศึกษาพบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีส่วนร่วมในการบริหาร และจัดการศึกษา ทั้ง 12 ด้าน โดยจำแนกเป็น 7 ภารกิจ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก แทบทุกด้าน ยกเว้น ภารกิจด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับแผนของสถานศึกษา และภารกิจด้านการบริหารจัดการงาน 4 ด้านของสถานศึกษา ได้แก่ งานวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง

แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ได้เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 2 มีส่วนร่วมในการบริหาร และจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2545: 25 - 26) มาตรา 39 ที่กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และมาตรา 40 ที่กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา และสถานศึกษาอาชีวศึกษาของแต่ละสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (2541: 10) มาตรา 43 วรรคสอง ที่ระบุว่า "การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ"

2. จากผลการศึกษาพบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษา พิษณุโลก เขต 2 ที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สูงกว่า คณะกรรมการที่มีอายุต่ำกว่า 45 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทุกภารกิจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป เป็นบุคคลที่มีความพร้อมด้านเวลา ความรู้ความสามารถ รับรู้ในบทบาทหน้าที่ของตนเองในการบริหาร และจัดการศึกษา ประกอบกับผู้บริหารของสถานศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีความรู้ความเข้าใจในข้อกำหนดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เห็นความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม และพยายามให้คณะกรรมการสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษามากขึ้น ตลอดจนเป็นนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษา พิษณุโลก เขต 2 ที่กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดได้เร่งปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ของเขตพื้นที่ การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในการระดมสรรพกำลังและใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อจัดการศึกษา โดย เน้นการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับผลจากการศึกษาของ อูมา ศรีชัย (2546) ซึ่งพบว่าคณะกรรมการที่มีสถานภาพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประสาร รักพรอง และคณะ (2542) ที่ทำการศึกษพบว่า คณะกรรมการโรงเรียนที่มีสถานภาพที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ที่มีวุฒิ แตกต่างกันมีส่วนร่วมบริหาร และจัดการศึกษา ภารกิจด้านการจัดการเกี่ยวกับเด็กในเขตบริการ และ ภารกิจด้านการให้ความเห็นชอบรายงานการดำเนินการประจำปีของสถานศึกษา การแต่งตั้งที่ปรึกษา หรือคณะกรรมการ และการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัด โดยภาพรวม พบว่ามีอวภูมิแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มอื่นๆ นั่นอาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป น่าจะ ประกอบไปด้วยคณะกรรมการที่มาจากกลุ่มตัวแทนครู และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มีความใกล้ชิดกับ โรงเรียน มีความรู้ความสามารถและมีเวลาเพียงพอที่จะทำงานให้แก่โรงเรียน จึงส่งผลทำให้มีโอกาส ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้มากกว่ากลุ่มวุฒิมัธยมศึกษาอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับผล การศึกษาของ ต่อศักดิ์ ชาญเขียว และคณะ (2546) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอไทรทอง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร จำแนกตาม วุฒิมัธยมศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยุทธศิลป์ พานนนท์ (2546) ซึ่งได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีพบว่าคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีวุฒิมัธยมศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีส่วนร่วมในการ บริหารงาน ตามบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มี วุฒิมัศึกษาระดับต่ำกว่า มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลจากการวิจัยการมีส่วนร่วมบริหาร และจัดการศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะอันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนา และปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานในหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาดังนี้

1. ผู้บริหารในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้การอบรม สัมมนา ให้ความรู้เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนา สร้างความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษา และใช้เป็นแนวทางในการบริหารและจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นการส่งเสริมความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา และเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วมบริหารและจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความสมบูรณ์ในการปฏิบัติหน้าที่และประสิทธิภาพของคณะกรรมการสถานศึกษา
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระตุ้นให้คณะกรรมการสถานศึกษา เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมบริหารและจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความต้องการในการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการบริหารและจัดการศึกษาแก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ควรมีการศึกษาในเรื่องนี้ซ้ำ โดยขยายกลุ่มตัวอย่างให้กว้างขวางยิ่งขึ้นและหรือใช้วิธีวิจัยแบบอื่นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เจาะลึก เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นต้น